

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D2/1/M.B.-00/1 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 00-33/356-200
Karar Tarihi : 05.09.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan: Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler: Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, İsmet CANTÜRK, Sadık KUTLU, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- RAPORTÖRLER: Makbule BEKCAN, Ilgaz SARIOĞLU

C- ŞİKAYET EDEN: - Ekohaber Gazetesi-Prestij Ltd. Şti.

Temsilcisi: Tahsin Ardıç

Tophane Meydanı Ressamlar Sokağı Arkası Bursa

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILANLAR

- Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
Hürriyet Medya Towers Güneşli İstanbul
- Sabah Yayıncılık A.Ş.
Teşvikiye Cad. No:123 Nişantaşı İstanbul
- Bursa Gazetecilik ve Yayın A.Ş.
Yeni Yalova Yolu 9. Km. Sönmez Holding Tesisleri Bursa
- Olay Basın Yayıncılık A.Ş.
Olay Medya Center Tesisleri Ankara Yolu Gürsu Kavşağı Bursa

E- DOSYA KONUSU: Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Sabah Yayıncılık A.Ş., Bursa Gazetecilik ve Yayın A.Ş. ile Olay Basın Yayıncılık A.Ş.'nin fiyat indirimleri ile birlikte hakim durumlarını kötüye kullanmaları.

F- İDDİALARIN ÖZETİ

- Türkiye genelinde satışa sunulan Hürriyet (Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.) ve Sabah (Sabah Yayıncılık A.Ş.) gazeteleri ile, Bursa ilinde satışa sunulan Bursa 2000 (Bursa Gazetecilik ve Yayın A.Ş.) ve Olay (Olay Basın Yayıncılık A.Ş.) gazetelerinin 150.000 – 175.000 TL olan satış fiyatlarını 100.000 TL'ye düşürdükleri,
  - yirmi dört sayfalık bir gazetenin kağıt maliyetinin 115.000 TL olduğu, bu miktara, boya, film, baskı, haberleşme, personel, ulaşım ve finans giderleri eklendiğinde bir gazetenin toplam maliyetinin 300.000 TL'yi aştığı,

- şikayet edilen teşebbüsler ve diğer indirim yapanların medya sektörünün % 75'ini ellerinde bulundurmak suretiyle hakim durumda oldukları, fiyat indirimleri ile hakim durumlarını kötüye kullandıkları ve küçük ölçekli gazete yayıncılarını zor durumda bıraktıkları iddia edilerek,

gerçek satış fiyatı üzerinden gazete satımına yönelik tedbir talebinde bulunulmuştur.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 11.04.2000 tarih ve 1230 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen D2/1M.B.-00/1 sayılı İlk İnceleme Raporu, 01.09.2000 tarihli 35 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-33 sayılı Kurul gündemine alınarak karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Hürriyet Yayıncılık Matbaacılık A.Ş., Sabah Yayıncılık A.Ş., Bursa Gazetecilik ve Yayın A.Ş. ile Olay Basın ve Yayıncılık A.Ş.'nin birlikte hakim durumda olmadıkları, dolayısıyla fiyat indirimlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesi kapsamında kötüye kullanma olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle Kanun'un 40 ıncı maddesi uyarınca ön araştırma yapılmasına gerek olmadığı; Bursa Gazetecilik ve Yayın A.Ş. ve Olay Basın ve Yayıncılık A.Ş. arasında, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi kapsamında fiyat belirlemeye ilişkin bir anlaşma ya da uyumlu eylem olabileceği, bu nedenle Kanun'un 40 ıncı maddesi uyarınca ön araştırma yapılması gerektiği; Hürriyet Yayıncılık Matbaacılık A.Ş. ve Sabah Yayıncılık A.Ş.'nin yayınladıkları Hürriyet ve Sabah gazetelerinin 1999 ve 2000 yılına ilişkin fiyat hareketlerinin paralellik göstermesinin, adı geçen teşebbüslerin Rekabet Kurulu'nun 17.07.2000 tarih ve 00-26/291-161 sayılı nihai kararı ile ceza tatbik edilen "uyumlu eylem halinde fiyat belirleme" davranışının devamı niteliğinde olabileceği düşünülmektedir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

a) Ürün pazarı: Dağıtım, period ve konu kriterleri açısından değerlendirildiğinde, şikayete konu olan Hürriyet ve Sabah gazetelerinin *ulusal, günlük ve siyasi*; Bursa 2000 ve Olay gazetelerinin ise *yerel, günlük ve siyasi* gazeteler oldukları anlaşılmaktadır. İçerik açısından incelendiğinde ise, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde yer alan haberlerin çoğunun tüm yurdu ilgilendiren ulusal ve evrensel nitelikte haberler olduğu¹, Bursa 2000 ve Olay gazetelerinin ise, sadece yerel haber vermedikleri, ulusal gazeteler kadar yoğun olmamakla beraber, ulusal siyasi ve ekonomi haberlerinin yanı sıra dünyadan haberlere de yer verdikleri görülmektedir. Dolayısıyla, yerel gazete hem yerel olaylardan haberdar olmak isteyen hem de yurt ve dünyada meydana gelen ana gelişmeleri takip etmek isteyen bir okuyucunun

¹ Söz konusu gazeteler, bazı illerde yerel ekler yayınlamak suretiyle yerel haberler de vermektedirler. Ancak, Bursa ili için böyle bir uygulamaları mevcut değildir.

ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bu nedenle bu Kararda ulusal ve yerel günlük siyasi gazeteler aynı pazarda değerlendirilmiştir.

Ancak Bursa ilinde satışa sunulan gazetelerin tümü birbiriyle ikame edilebilir değildir. Okuyucu talebine yön veren yayın politikası ve fiyat gibi faktörler alt pazarların oluşmasına neden olmaktadır. Bazı gazeteler sadık okuyuculara, fiyattan ve promosyondan bağımsız satışlara sahiptirler. Bu gazeteler Bursa ilinde satışa sunulan ulusal ve evrensel haberler içeren, günlük siyasi gazeteler pazarının "okuyucu bağlılığı yüksek gazeteler" alt pazarını oluşturmaktadır. Şikayete konu gazetelerde ise okuyucu bağlılığı az, fiyat hareketlerine duyarlılık fazladır. Bu nedenle söz konusu gazeteler diğer bir alt pazarı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, ilgili ürün pazarı, "Bursa ilinde satışa sunulan, okuyucu bağlılığı az ve fiyat hareketlerine duyarlı günlük siyasi gazeteler pazarı" olarak tanımlanmıştır ve *Akşam*, *Bursa 2000*, *Bursa Haber*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Olay*, *Posta*, *Sabah*, *Star*, *Yeni Binyıl* gazeteleri bu pazarda bulunmaktadır.

b) Coğrafi Pazar: Şikayete konu gazetelerden Hürriyet ve Sabah'ın tüm Türkiye'de satışa arz edilen gazeteler olması, öte yandan Olay ve Bursa 2000 gazetelerinin sadece Bursa'da satışa sunulan yerel gazeteler olması nedeniyle, Şikayete konu olaydan Bursa ilinin etkileneceği düşünüldüğünden coğrafi pazar Bursa ili sınırları olarak belirlenmiştir.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

2.1. Hakim Durumun Tespiti

4054 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinde hakim durum, "belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek, fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü" olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla hakim durumun tespitinde dikkate alınması gereken unsurlar ekonomik g, bağımsızlık ve ekonomik gücün devamlılığıdır.

Bu çerçevede yapılan analizde kullanılabilen kriterlerden birisi, teşebbüsün pazarda sahip olduğu paydır. Pazar payının hesaplanmasında ise, öncelikle ilgili ürün pazarlarındaki gazetelerin net satışlarının dikkate alınması gerekmektedir. Aşağıdaki tabloda, ilgili ürün pazarında faaliyet gösteren gazetelerin Mart-Mayıs 2000 döneminde gerçekleşen pazar paylarına yer verilmiştir. Doğan ve Bilgin gruplarının birden fazla gazete yayınladıkları gözönünde bulundurularak ekonomik birlik kavramı gereğince pazar payları grup bazında hesaplanmıştır.

GRUP BAZINDA PAZAR PAYLARI, MART-MAYIS 2000			
	MART	NİSAN	MAYIS
DOĞAN (Hürriyet, Milliyet, Posta)	...		
BİLGİN (Sabah, Yeni Binyıl)	...	...	...
UZAN (Star)	...	...	...
ÇUKUROVA (Akşam)	...	...	...
OLAY	...	...	...
BURSA 2000	...	...	...
BURSA HABER	...	...	...

Tablodan görüldüğü üzere ilgili ürün pazarında faaliyet gösteren grupların pazardaki payları birbirine yakındır ve incelenen dönemde pazar payı en büyük grup sırasıyla %35,2, % 37,7 ve %28,5 ile Doğan grubudur. Bu grubu Bilgin ve Uzan grupları ile Olay gazetesi takip etmektedir. Yine tablodan görülebileceği üzere, pazar paylarının büyüklüğü ve bu kritere göre grupların sıralaması, dönemler itibariyle gazete fiyatlarındaki değişikliklere bağlı farklılık göstermektedir. Sonuç olarak, yukarıda yer verilen pazar payı büyüklüklerinden, şikayete konu gruplardan hiç birinin tek başına hakim durumda olmadığı anlaşılmaktadır.

Birlikte hakim durum ise, bir anlaşma ile, birlikte davranış ile ya da pazarın özellikleri gereği ortaya çıkabilir. Şikayet başvurusunda birlikte hakim durumda oldukları iddia edilen Doğan, Bilgin grupları ile Olay ve Bursa 2000 gazetesinin pazar payları toplamı Mart ayında % 72,6 Nisan ayında %78,6 ve Mayıs ayında % 68,3 şeklinde gerçekleşmiştir. Dört grubun pazardaki toplam payının yüksek olması nedeniyle hakim durum kriterlerinden birisi olan ekonomik gücün var olduğu ileri sürülebilirse de, pazar payı büyüklüğü hakim durum analizi açısından tek başına yeterli değildir. Gazete fiyatlarında meydana gelen değişikliklere paralel olarak gazetelerin/grupların pazar payları da değişmektedir. Bu nedenle, ilgili pazarda hakim durum kriterlerinden ikincisi olan ekonomik gücün sürekliliği söz konusu değildir.

Diğer taraftan, pazarın yapısı genel olarak incelenecek olursa, pazarda yer alan toplam yedi aktörün dördünün tüm Türkiye’de, diğer üçünün ise sadece ilgili coğrafi pazarda faaliyet gösterdiği görülmektedir.

İlgili coğrafi pazarın Bursa olması ve Bursa 2000 ile Olay gazetelerinin yerel haberlerin yanı sıra ulusal ve evrensel haberlere de yer vermeleri nedeniyle, adı geçen gazeteler, diğer gruplar ile aynı ilgili ürün pazarında yer almaktadırlar. Ancak ulusal ve yerel gazetelerin fiyat belirleme politikaları birbirinden farklılık arz etmektedir. Zira ulusal gazeteler, sadece Bursa pazarında faaliyet göstermemekte, buna bağlı olarak da, fiyat belirlemeye ilişkin politikalarını tek bir yerel pazarı değil, tüm Türkiye pazarını göz önünde bulundurarak oluşturmaktadırlar. Nitekim, ulusal gazeteler Türkiye’nin her yerinde aynı fiyattan satışa sunulmaktadır. Diğer taraftan yerel gazeteler, fiyatlandırma politikalarını belirlerken ilgili coğrafi pazarda satışa arzedilen hem yerel hem de ulusal gazeteleri dikkate almak durumundadırlar. Bu nedenle iki farklı unsuru içeren bir yapıya sahip ilgili ürün pazarında, yerel ve ulusal gazeteler birlikte hakim durumda değildirler.

Sonuç olarak, yukarıda yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun’un 3 üncü maddesi kapsamında tek başına ya da

birlikte bir hakim durumun olmadığı kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla, şikayet dilekçesinde iddia edildiği üzere Kanun'un 6 ncı maddesi kapsamında bir kötüye kullanma davranışı bulunmamaktadır.

2.2. 4 üncü Madde Kapsamında Değerlendirme

Hürriyet, Sabah, Bursa 2000 ve Olay gazetelerinin fiyatlarında birbirine yakın tarihlerde ve aynı oranlarda yapılan indirimler, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin (a) bendi kapsamında değerlendirildiğinde, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

FIYAT DEĞİŞİM ÇİZELGESİ - 1999

	12/31/98	2/6/99	03/11/99	4/16/99	4/17/99	4/18/99	4/19/99	5/3/99	9/5/99	9/8/99	10/23/99	10/26/99	12/24/99	12/29/99	12/30/99	12/31/99
SABAH	130,000 TL				150,000 TL										175,000 TL	
STAR	-		130,000 TL						50,000 TL							
HÜRRİYET	130,000 TL				150,000 TL									175,000 TL		
POSTA	60,000 TL			75,000 TL						50,000 TL		75,000 TL			100,000 TL	
OLAY	130,000 TL						150,000 TL									
MİLLİYET	130,000 TL					150,000 TL										175,000 TL
GÜNEŞ	40,000 TL	50,000 TL														
AKŞAM	50,000 TL										100,000 TL					
BURSA 2000	130,000 TL						150,000 TL									
BURSA HABER	50,000 TL							100,000 TL								
YENİ BİNYIL	-												100,000 TL			

FİYAT DEĞİŞİM ÇİZELGESİ - 2000											
	12/31/99	1/1/00	2/2/00	3/6/00	3/22/00	3/23/00	3/27/00	4/4/00	4/5/00	4/10/00	4/30/00
SABAH	175,000 TL				100,000 TL						
STAR	50,000 TL		100,000 TL								
HÜRRİYET	175,000 TL							100,000 TL			
POSTA	100,000 TL									50,000 TL	
OLAY	150,000 TL	175,000 TL							100,000 TL		
MİLLİYET	175,000 TL					100,000 TL					
GÜNEŞ	50,000 TL										
AKŞAM	100,000 TL										
BURSA 2000	150,000 TL							100,000 TL			
BURSA HABER	100,000 TL										
YENİ BİNYIL	100,000 TL			125,000 TL					50,000 TL		100,000 TL

Tablolardan görüldüğü üzere, Olay ve Bursa 2000 gazeteleri Hürriyet ve Sabah'ın fiyat hareketlerini yakından takip etmektedir. 17.04.1999 tarihinde Hürriyet ve Sabah'ın fiyatlarını 130.000 TL'den 150.000 TL'ye yükseltmesi üzerine Olay ve Bursa 2000, 19.04.1999 tarihinde fiyatlarını aynı seviyeye getirmişlerdir. Aralık ayı sonunda da benzer bir davranış gözlenmiş, Hürriyet'in 29.12.1999, Sabah'ın 30.12.1999 tarihinde fiyatını 175.000 TL'ye artırması üzerine, Olay da 01.01.2000 tarihinde fiyatını aynı oranda artırmıştır. Bursa 2000 ise bu dönemde herhangi bir fiyat değişikliği yapmadan 150.000 TL'den satış yapmaya devam etmiştir. 22.03.2000 tarihinde Sabah'ın fiyatını 100.000 TL'ye indirmesini, Bursa 2000 27.03.2000 tarihinde yaptığı indirim ile takip etmiş, Hürriyet 04.04.2000, Olay ise 05.04.2000 tarihinde aynı oranda indirim yapmıştır. 1998 yılı sonunda da söz konusu gazetelerin fiyatlarının aynı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Olay gazetesi son 1,5 yıl içinde Hürriyet ve Sabah'ın her fiyat değişikliğini aynen takip etmiştir. Aynı durum, bir fiyat hareketi dışında Bursa 2000 gazetesi için de geçerlidir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde şikayet konusu gazetelerin fiyat hareketleri ve tarafların gazete fiyatlarını belirlemeye ilişkin politikaları göz önünde bulundurularak, Hürriyet, Sabah, Olay ve Bursa 2000 gazeteleri arasında fiyat belirlemeye ilişkin bir anlaşma ya da uyumlu eylem olmadığı, Olay ile Bursa 2000 gazetelerinin fiyatlarında yapılan indirimin pazarın lideri konumunda olan Hürriyet ve Sabah gazetelerini takip etmek niteliğinde olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

J- SONUÇ

Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Sabah Yayıncılık A.Ş., Bursa Gazetecilik ve Yayın A.Ş. ve Olay Basın Yayıncılık A.Ş.'nin fiyat indirimleri ile birlikte hakim durumlarını kötüye kullandıkları iddiasına yönelik önaraştırma yapılmasına gerek bulunmadığına; şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.